

<http://artnodes.uoc.edu>

INTRODUCCIÓ

Art i investigació

Irma Vilà i Òdena

Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació (UOC)

Pau Alsina

Estudis d'Arts i Humanitats (UOC)

Data de publicació: desembre de 2017

Aquest monogràfic, centrat en les relacions entre art i investigació, va sorgir arran de les diverses converses mantingudes al llarg dels últims anys entre els membres del CAiRE, el Clúster d'Art i Recerca Experimental. El CAiRE, fundat per quatre grups de recerca de la UAB, la UB, la UPF i la UOC, juntament amb el centre de producció i recerca artística HANGAR, a Barcelona, té per objecte justament contribuir a la investigació artística des de la posada en valor de les seves especificitats i singularitats. En aquest sentit, aprofitant el marc ofert pel simposi *Questioning Aesthetics: Arts Research & Aesthetics*, que va tenir lloc els dies 20-22 de juny de 2017 al Palau de la Virreina de Barcelona, impulsat per la UAB, la Transdisciplinary Aesthetics Foundation i la Fundació Banc Sabadell, vam llançar una crida oberta a articles que tractessin la relació entre les arts i la investigació, que, després del procés de revisió per parells, va acabar sent aquest node de la revista *Artnodes*. Així doncs, els primers cinc articles provenen d'autors que al seu torn van participar en aquest simposi, i la resta d'articles del monogràfic, d'altres autors que des de diferents perspectives i aproximacions van compartir amb nosaltres les seves experiències i reflexions.

El resultat final obeeix, doncs, a la voluntat expressada en el text original de la convocatòria oberta a la recepció d'articles en els quals al·ludim a la diversitat d'aproximacions respecte de la naturalesa de la interrelació entre art i investigació, que van des de la investigació per a l'art i la investigació sobre l'art a, finalment, la investigació en l'art, reivindicada per molts com la tipologia d'investigació artística més genuïna. Igualment la selecció dels articles que publiquem respon d'alguna manera a alguna de les

quatre línies exposades a la convocatòria oberta, vinculant-se tant a les perspectives teòriques per a la investigació artística i sobre ella com als diferents contextos organitzatius, institucionals i polítics per a la investigació artística, així com a l'avaluació de la investigació artística i, sobretot, als mateixos projectes d'investigació artística.

En aquest sentit, el text de Gerard Vilar, catedràtic d'Estètica de la UAB, amb el qual vam obrir el node, mostra com i quan podem afirmar que alguns projectes d'investigació artística representen un progrés cognitiu de la mateixa naturalesa que podem trobar a les ciències. Aquest progrés no pot ser visualitzat com una metàfora lineal, sinó, ens diu Vilar, com una successió de cercles concèntrics s'expandeixen en totes direccions. A continuació Henk Slager, artista visual i degà de la Utrecht Graduate School of Visual Art and Design, explora al seu article com l'acadèmia com a santuari per als processos experimentals fa possible noves formes estètiques i un pensament estètic, i fins i tot els anticipa. Així mateix, l'artista i investigador Alex Arteaga intenta avançar en la definició de l'estètica com una varietat de cognició, caracteritzada en el seu article per mitjà d'una noció de cognició basada en la teoria de la autopoiesis, de la qual deriva la seva noció d'estètica i que posa en connexió amb la mateixa noció d'investigació estètica.

D'aquesta manera Elo Mika, artista, professor d'investigació artística i vicedegà de l'Academy of Fine Arts de la Universitat d'Arts de Hèlsinki, ens mostra en el seu text el que ell anomena la «síndrome d'investigació artística». Amb el seu text busca obrir una nova perspectiva sobre aquesta en un marc teòric de cultura més ampli. Seguidament l'article de Dieter Mersch, catedràtic

de Teoria dels Mitjans de la Universitat de Potsdam i director de l'Institut de Teoria Crítica de Zuric a la Universitat d'Arts, aborda les múltiples relacions entre art i investigació des de la perspectiva del pensament artístic, separant la producció de coneixement artístic de la ciència.

Per la seva banda, l'article de Teresa Marín, artista interdisciplinària i professora a la Facultat de Belles Arts d'Altea (UMH), elabora una relectura dels debats sobre investigació artística situada en el context espanyol des del 1978: mostra els vincles entre polítiques universitàries i alguns debats rellevants durant aquest període, així com plantejaments sobre els conflictes associats a les qüestions epistemològiques derivades, els polèmics criteris d'avaluació i finançament o les mateixes condicions laborals dels investigadors, a més d'altres reptes actuals que cal tenir en consideració. En aquesta línia i des de l'àmbit del Disseny, Jaron Rowan i Marta Camps, professors de BAU, el Centre Universitari de Disseny, es preocupen per pensar en la investigació en disseny sense escindir-la del vessant polític, social, ètic o estètic, com a pràctica situada, amb els seus materialitats específics i llenguatges d'investigació.

Així mateix, Maximilian Lehner, investigador doctoral de l'Institut d'Art en Contextos Contemporanis i Mitjans KU Linz, analitza diferents col·laboracions entre art i tecnologia per discutir els criteris al voltant de la mateixa producció de coneixement artístic. De la mateixa manera, Meredith Tromble, artista i escriptora, professora de l'Institut d'Art de San Francisco, ens mostra i analitza diferents projectes d'investigació artística resultat de la col·laboració entre art i ciència. I tot seguit, Jennifer Willet, artista i professora de la School of Creative Arts a la Universitat de Windsor, exposa al seu article el projecte Incubator, resultat d'una complexa relació ecològica entre les pràctiques dels laboratoris actuals i l'ecologia planetària com a estudi de cas per mostrar els processos d'investigació i creació al laboratori. Finalment, i ja per tancar el node, els dos últims textos exploren diferents casos d'investigació artística: d'una banda les interfícies difractives com a mètodes d'experimentació artística, presentades en el text dels artistes i investigadors Belsunces, Benítez, Brandstätter, Escudero, Lamóncha, Pin i Tomàs; de l'altra, un estudi de cas sobre l'obra d'Antoni Muntadas elaborat per l'investigador doctoral de la UB Pablo Santa Olalla, en el qual s'analitza la relació entre mobilitat i investigació artística.

Cita recomendada

VILÀ ÒDNA, Irma; ALSINA, Pau (2017). «Art i investigació: Introducció» [node en línia]. *Artnodes*, núm. 20, pàgs. 2-5. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa] <<http://dx.doi.org/10.7238/a.v0i20.3161>>

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-Sense obres derivades 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que citeu l'autor, la revista i la institució que els publica (Artnodes. Revista d'art, ciència i tecnologia; UOC); no en feu obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/es/deed.ca>.

CV

Irma Vilà Òdena

Professora dels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació (UOC)
ivilao@uoc.edu

Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Comunicació
Rambla del Poblenou, 156
08018 Barcelona

Enginyera Multimèdia per la Universitat Ramon Llull, de Barcelona, i màster en Comissariat i Pràctiques Culturals en Art i Nous Mitjans pel MECAD. Directora de la revista *Mosaic* i codirectora executiva de la revista científica *Artnodes*. Professora del grau de Multimèdia, del grau de Disseny i Creació Digitals, i del grau d'Arts de la UOC, en l'àmbit de la creativitat, l'art i la cultura digitals, l'art sonor i el disseny. Membre del grup de recerca DARTS.

És comissària, investigadora, productora i gestora cultural especialitzada en art, ciència, tecnologia i societat. La seva trajectòria inclou projectes internacionals que hibriden investigació científica o cultural i comissariat, com l'*Atles de l'espai electromagnètic. Una cronologia de les utopies de l'espectre radioelèctric*, o exposicions a l'Espai Laboratori de l'Arts Santa Mònica, com *Sistemes vius. Christa Sommerer & Laurent Mignonneau*, amb Josep Perelló (2011), o *Cultures del canvi*, amb Pau Alsina i Josep Perelló (2009-2010), i en institucions com el CCCB o el festival ArtFutura (2006-2009).

Forma part del grup de reciclatge creatiu Luthiers Drapaires (<<https://luthiersdrapaires.wordpress.com/>>) i del col·lectiu d'artistes audiovisuals Telenoika (<<http://www.telenoika.net/>>), i s'ha ocupat d'ambdues coordinacions i de beques de creació durant anys. És una de les fundadores del laboratori d'investigació i innovació cultural ZZZINC (<<http://www.zzzinc.net/>>), on ha destacat, entre molts altres projectes per a institucions culturals, en la direcció d'activitats de l'exposició *Big Bang Data a l'Estació Beta*, del CCCB (2014), organitzant activitats sobre dades i les seves implicacions socials i artístiques, i també en l'assessorament per a crear el laboratori Estació Beta del centre.

CV

Pau Alsina

Professor dels Estudis d'Arts i Humanitats (UOC)

Director de la revista *Artnodes*

palsinag@uoc.edu

UOC

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i professor dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya, on coordina i imparteix assignatures d'art i pensament contemporani. Professor del màster de Comissariat d'art digital de l'Escola Superior de Disseny, centre adscrit a la URL. Director de la revista *Artnodes*, dedicada a les interseccions entre art, ciència i tecnologia. És cofundador i membre de l'equip coordinador de YASMIN, xarxa d'art, ciència i tecnologia (ACT) dels països mediterranis, impulsada per Unesco Digiarts, Leonardo/ISAST, OLATS, Artnodes/UOC i la Universitat d'Atenes. Ha col·laborat amb diverses institucions públiques i privades en la configuració de polítiques culturals vinculades a l'art i la cultura digital. També ha impulsat esdeveniments interdisciplinaris com la trobada Sinergia o el Congrés Internacional sobre Art i Materialitat. Ha escrit diferents llibres, capítols de llibre i articles sobre les interseccions entre art, ciència i tecnologia i pensament contemporani. Actualment investiga en l'elaboració d'una aproximació neomaterialista a l'art i la cultura contemporanis. Director del Grup interdisciplinari de recerca DARTS.

